

Vlaanderen
is toerisme

EVALUATIE VAN HET DECREET TOERISME VOOR ALLEN LUIK JEUGDVERBLIJVEN

TOERISMEVLAANDEREN

INHOUD

1	Management samenvatting	3
2	Inleiding	4
3	Uitvoering van het TvA-decreet, luik jeugdverblijven.	6
3.1	Aantal definitieve erkenningen	6
3.2	Bedden capaciteit 2020	7
3.3	Overnachtingen in de jeugdverblijven 2009 – 2019	7
3.4	Financiële ondersteuning van de jeugdverblijven	8
4	Consultatie over uitvoering decreet	10
4.1	Klankbordgroep met sector	10
	onderzoeksvragen en basisgegevens	10
	Adviezen van de klankbordgroep	14
4.2	Studie Strategienota jeugdtoerisme.	16
	Jeugdtoerisme als focus in beleid	16
	Meer aandacht voor de bedrijfseconomische positie	17
	Wegwerken van sectorspecifieke noden	18
4.3	Co-creatiesessies	20
	Aanbeveling 1: Zet in op eenvoudig en doeltreffend beleid.	20
	Aanbeveling 2: Durf verduurzamen en vernieuwen.	21
	Aanbeveling 3: Beter bekend dankzij een sterkere positionering en vermarkting.	24
	Aanbeveling 4: Groen licht voor het expertisecentrum jeugdtoerisme.	25
5	Bijlage 1: leden van de klankbordgroep	27
6	Bijlage 2: deelnemers aan co-creatiesessies	28

1 MANAGEMENT SAMENVATTING

Het decreet 'Toerisme voor Allen' werd in 2003 gestemd. De hoofddoelstelling van het decreet was de vakantiedrempel verlagen zodat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen om op vakantie te gaan. Daarnaast bood het decreet een kader en nieuwe mogelijkheden aan bestaande instellingen en organisaties van sociaal toerisme en jeugdtoerisme. Dit decreet lag mee aan de basis van het succesverhaal dat sociaal en jeugdtoerisme in Vlaanderen toch wel is.

Sindsdien is het decretaal kader m.b.t. toerisme geëvolueerd. Het logiesdecreet uit 2016 updatete de regelgeving m.b.t. de toeristische logiezen, met inbegrip van de hostels. Dit decreet wordt momenteel geëvalueerd. Het decreet Iedereen verdient vakantie uit 2018 legde een nieuwe basis voor het sociaal toerisme. Na inwerkingtreding van dit nieuwe besluit zal enkel het jeugdtoerisme (nog) niet beschikken over een actueel decretaal kader.

Het belang van jeugdvakanties, en in het bijzonder jeugdgroepsvakanties, kan moeilijk overschat worden. ze vormen niet alleen de jongere, maar helpen mee vaardigheden te ontwikkelen, die men in de toekomst meeneemt. Jeugdtoerisme bevordert inclusie op een heel democratische manier en opent grenzen en deuren die je als jongere goed kan gebruiken in je sociaal en professioneel leven. Vlaanderen bekleedt in zijn aanpak een unieke positie in Europa. In 2019 realiseerden de Vlaamse jeugdverblijven net geen 3 miljoen overnachtingen. Dit is 11,2% van het totaal aantal overnachtingen in het Vlaams gewest.

Zeker in de sector van het jeugdtoerisme is stilstaan, achteruit gaan. De laatste jaren maakt onze maatschappij enorme veranderingen mee, er zijn schokken zoals de Covid19 crisis, nieuwe uitdagingen zoals klimaatverandering, draagkracht van de bestemmingen die soms overschreden wordt, diversifiëring van de doelgroepen, digitalisering en nieuwe technieken. Willen we voldoende kwalitatieve jeugdverblijven blijven behouden dan is het belangrijk dit laagdrempelig en goedkoop aanbod goed te monitoren en daar waar nodig tijdig bij te staan, te ondersteunen en te inspireren. Een evaluatie en update van het decretaal kader voor het jeugdtoerisme drong zich dan ook op.

Toerisme Vlaanderen evalueerde het decreet samen met de vertegenwoordigers van de sector, met uitbaters, gebruikers en betrokken administraties. Dankzij het gevolgde traject van klankbordgroepen, een studie en 5 co-creatiesessies werd een grondige evaluatie opgezet en werden nieuwe richtingen voor de toekomst afgetoetst. Uit dit evaluatietraject kwamen vier grote aanbevelingen naar voren:

Inzetten op eenvoudig en doeltreffend beleid, binnen een coherent regelgevend kader. Concreet wordt aanbevolen alle jeugdlogies als een aparte categorie te integreren in het Logiesdecreet, en een aangepast steuninstrumentarium te voorzien in een apart decreet.

Investeren in verduurzaming en vernieuwing van de sector, met aandacht voor de betaalbaarheid van jeugdlogies.

Verbeteren van de positionering van de Vlaamse jeugdlogies en de binnen- en buitenlandse vermarkting.

Uitbouwen van een expertisecentrum voor het jeugdtoerisme in de schoot van het agentschap Toerisme Vlaanderen, dat de sector ondersteunt via kennisopbouw en kennisdeling.

2 INLEIDING

Toerisme voor Allen werd vroeger 'sociaal toerisme' genoemd. Het wordt georganiseerd met de bedoeling de vakantiedrempel te verlagen door zoveel mogelijk mensen de kans te bieden om met vakantie te gaan, in het bijzonder jeugd, personen met een handicap en kansarmen.

Een beperkt budget houdt mensen thuis. Het is van groot belang dat de overheid aandacht heeft voor dit gebrek aan vakantieparticipatie. Daartoe werd het beleid 'Toerisme voor Allen' in het leven geroepen. De hoofddoelstelling van het decreet is de vakantiedrempel verlagen zodat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen om op vakantie te gaan. Daarnaast biedt het decreet een kader en nieuwe mogelijkheden aan bestaande instellingen en organisaties van sociaal toerisme.

De werking Toerisme voor Allen vindt zijn oorsprong in:

- het [Decreet](#) van 18 juli 2003 betreffende de verblijven en verenigingen die een werking uitoefenen in het kader van « Toerisme voor Allen »
- het [Besluit](#) van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van verblijven in het kader van « Toerisme voor Allen » van 28 mei 2004, gewijzigd bij besluit van 24 juni 2005 en 18 april 2008.
- het [Besluit](#) van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van ondersteuningspunten in het kader van « Toerisme voor Allen » van 28 mei 2004, gewijzigd bij besluit van 18 april 2008.
- het [Besluit](#) van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en de financiële ondersteuning van verenigingen in het kader van « Toerisme voor Allen » van 28 mei 2004, gewijzigd bij besluit van 18 april 2008.

Het Toerisme voor Allen-decreet van 2003 creëert een ondersteuningsinstrumentarium voor de sociaal-toeristische sector in Vlaanderen. In 2013 werd een 'participatief transitietraject sociaal toerisme' geïnitieerd door Toerisme Vlaanderen, om 10 jaar na datum, om de veranderende noden samen met de sector in kaart te brengen. Dit resulteerde in een transitieplan voor sociaal toerisme. Toerisme Vlaanderen brengt dit in uitvoering sinds 2016. Hierbij stond de herdefiniëring van het begrippenkader centraal: de nieuwe definitie van sociaal toerisme verlegt de focus van een specifieke doelgroepen-aanpak, naar een individuele aanpak van vakantiedrempels. Deze conceptuele transitie noopt de aanpassing van de decretale basis. Dit werd dan ook opgenomen als een transitielijn binnen het transitieplan.

Het Toerisme voor Allen-decreet bestond uit 3 ondersteuningsinstrumenten: de erkenning en subsidiëring voor sociaal-toeristische verblijven, voor sociaal-toeristische organisaties en voor managementondersteuningspunten. De transitie voor de ondersteuningsinstrumenten voor de sociaal-toeristische organisaties en de managementondersteuningspunten werden reeds opgenomen in het decreet 'Iedereen verdient vakantie' van 29 juni 2018.

Het decreet 'Iedereen verdient vakantie' werd ontwikkeld door parlementair initiatief en zou in werking treden met de uitvoeringsbesluiten. Tijdens de ontwikkeling van de uitvoeringsbesluiten bleek dat de decretale basis een aantal knelpunten in zich meedroeg, die het onmogelijk maakten om in uitvoering te brengen. Er werd een evaluatieproces van dit decreet doorlopen, welke als basis dient voor een

wijzigingsdecreet. Het basisdossier van dit wijzigingsdecreet zit in de laatste fase voor principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

Om een volledig kader te schetsen is het van belang het verband tussen het decreet Toerisme voor Allen en het decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies (hierna: het logiesdecreet) te schetsen. De Vlaamse overheid garandeert de kwaliteit van het toeristische logiesaanbod door het logiesdecreet. Het logiesdecreet zorgt voor één overkoepelende regelgeving voor alle vormen van verblijfsaccommodatie op de toeristische markt. Echter, hierop bestaan uitzonderingen. Verblijven die de principes van het sociaal toerisme onderschrijven kunnen erkend worden als sociaal toerisme onder het decreet Toerisme voor Allen. Bovenop deze erkenning kan Toerisme Vlaanderen een label jeugdtoerisme toekennen aan verblijven die zich voornamelijk of uitsluitend richten op jeugdgroepen (categorie A, B of C). Verblijven die voornamelijk of uitsluitend individuele jongeren ontvangen, kunnen een label jeugdtoerisme van de categorie hostel bekomen.

Voor de hostels en de volwassenenverblijven die erkend zijn volgens het decreet Toerisme voor Allen had het nieuwe logiesdecreet een aantal implicaties. Hostels en de toerisme voor allen volwassenen centra zijn verplicht om zich in orde te stellen met het logiesdecreet. Hostels en volwassenenverblijven erkend volgens het decreet Toerisme voor allen werden in 2017 automatisch aangemeld onder het logiesdecreet. Hostels konden meteen de beschermde benaming van hostel aannemen. Vakantiecentra hebben nog de tijd tot april 2020 om te voldoen aan de bijkomende uitbatingsvoorwaarden van de benaming die ze eventueel willen gebruiken. De erkenning Toerisme voor Allen blijft ondertussen lopen, maar hostels en volwassenen centra komen niet meer in aanmerking voor de subsidie Toerisme voor Allen. Ze kunnen sinds 2017 wel een aanvraag indienen voor een logiessubsidie.

Naast het verband met het logiesdecreet is er ook een koppeling tussen het decreet Toerisme voor Allen en het decreet van 6 juli 2012 houdende subsidiëring van hostels, jeugdverblijfscentra, ondersteuningsstructuren en de vzw Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (hierna: het decreet Jeugdverblijfscentra) van het Departement Cultuur, Jeugd, Media (CJM).

CJM kent subsidies toe aan jeugdverblijfscentra die Toerisme Vlaanderen erkent. Om in aanmerking te komen voor de subsidie van CJM moet een jeugdverblijfscentrum een erkenning en een label van jeugdverblijfscentrum type A, B, C of hostel verkrijgen van Toerisme Vlaanderen. Een erkend jeugdverblijfscentrum kan vervolgens bij Toerisme Vlaanderen infrastructuursubsidies aanvragen en/of bij de afdeling Jeugd een werkingssubsidie en eventueel ook een personeelssubsidie.

De afdeling Jeugd van het beleidsdomein CJM evalueerde het decreet jeugdverblijfscentra met het oog op het voorbereiden van een nieuw decreet. CJM heeft hiervoor een traject uitgetekend en waar er nauw overleg is tussen het traject van CJM en het traject van toerisme.

3 UITVOERING VAN HET TVA-DECREET, LUIK JEUGDVERBLIJVEN.

3.1 Aantal definitieve erkenningen

Aantal definitieve erkenningen 2009 - 2020

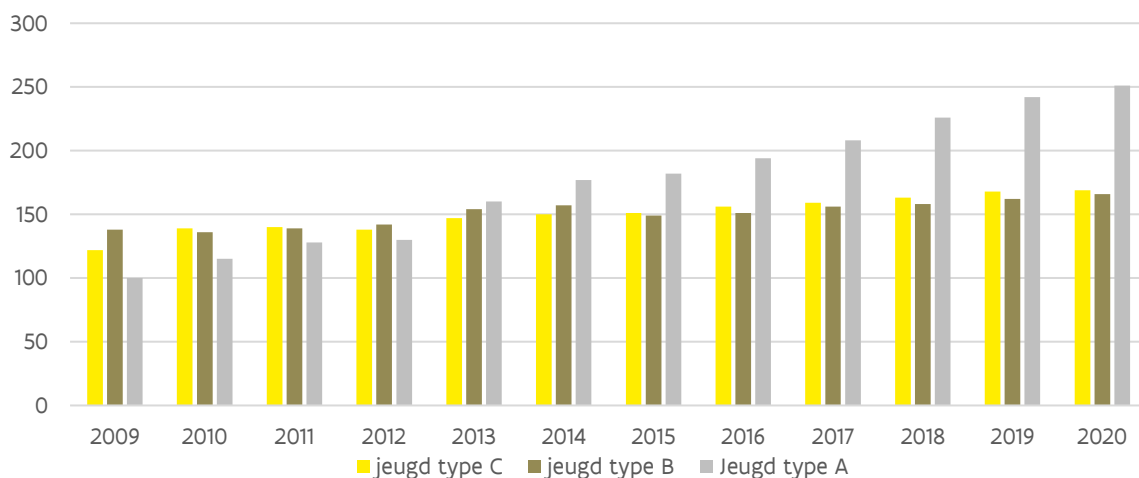
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hostel	22	23	25	27	30	40	35	39	42	42	41	40
jeugd type C	122	139	140	138	147	150	151	156	159	163	168	169
jeugd type B	138	136	139	142	154	157	149	151	156	158	162	166
Jeugd type A	100	115	128	130	160	177	182	194	208	226	242	251

Het aantal definitieve erkenningen kent een stijgende trend in de periode 2009 – 2020. We zien dat vooral het aantal jeugdverblijven type A een sterke stijging hebben gekend in deze periode, maar ook de jeugdverblijven type B en C hebben een stijging gekend.

De hostels hebben in deze periode ook een sterke stijging gekend, vanaf 2017 valt deze categorie onder het logiesdecreet, maar tijdens de overgangperiode behielden ze hun erkenning binnen het TVA-decreet.

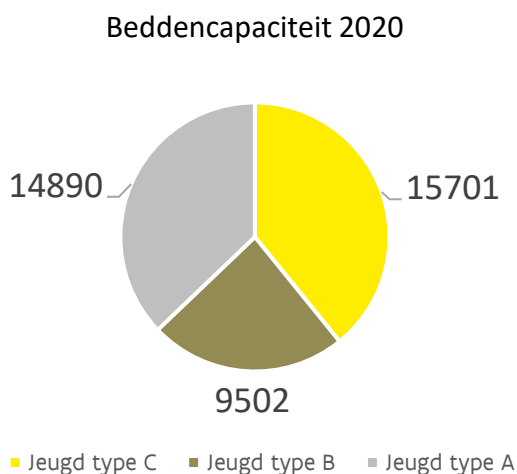
In deze evolutie hebben we de volwassenverblijven niet mee opgenomen.

Erkenningen toerisme voor allen 2009-2020

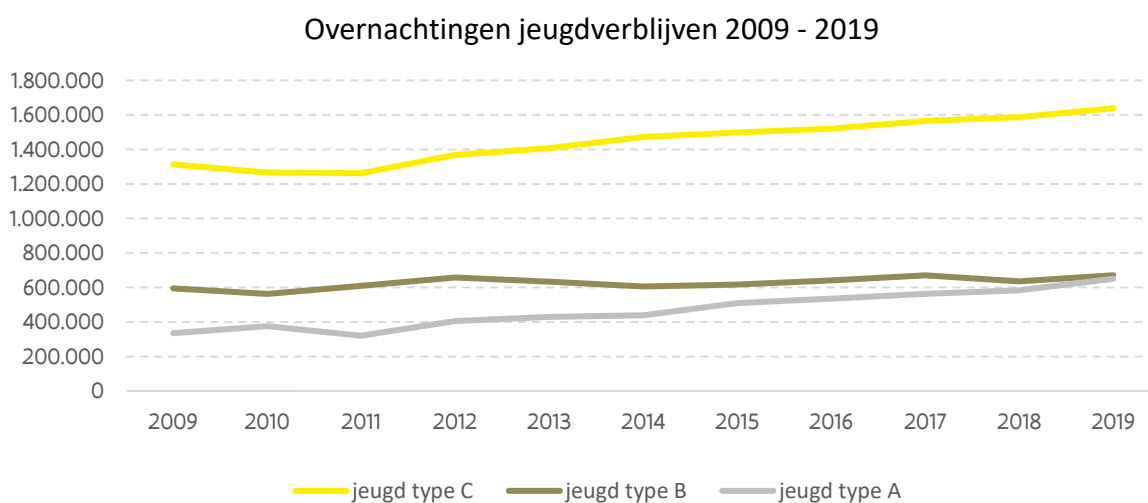
3.2 Beddencapaciteit 2020

De jeugdverblijven type A, B en C samen hebben 40.093 bedden ter beschikking in 2020. De jeugdverblijven type A en type C vertegenwoordigen ongeveer 38% van het totaal. De jeugdverblijven type B zijn goed voor ongeveer 24% van alle bedden in de jeugdverblijven.

3.3 Overnachtingen in de jeugdverblijven 2009 – 2019

Het aantal overnachtingen is de voorbije 10 jaar sterk toegenomen. Vooral de overnachtingen in de type A jeugdverblijven kennen op deze periode een verdubbeling hetgeen in lijn ligt met de zeer sterke toename van het aantal type A jeugdverblijven. Het grootste aantal overnachtingen wordt genoteerd in de C-verblijven met in 2019 iets meer dan 1,6 miljoen overnachtingen. Het totaal aantal overnachtingen in 2019 in de jeugdverblijven bedroeg net geen 3 miljoen. Dit is 11,2% van het totaal aantal overnachtingen in het Vlaams gewest.

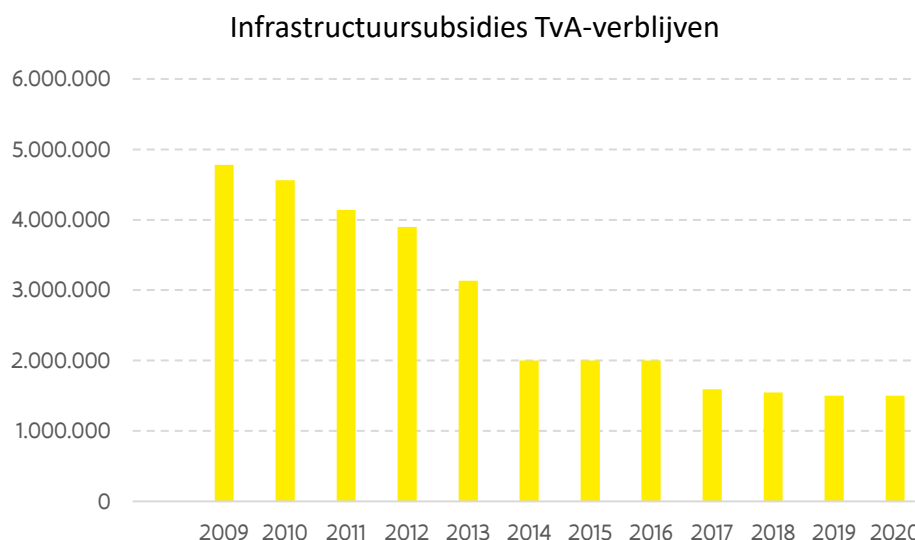
3.4 Financiële ondersteuning van de jeugdverblijven

Toerisme Vlaanderen heeft de TvA-verblijven financieel ondersteund voor infrastructuurwerken die zich vooral richten op kwaliteitsverbeteringen, brandveiligheid- en toegankelijkheidswerken. Het betreft hier zowel de jeugdverblijven als de hostels en de volwassenverblijven.

De verblijven konden maximum 40% subsidies ontvangen voor hun infrastructuurwerken. In 2010 lag dit bedrag nog op 4,5 miljoen euro en dit is verminderd naar 2 miljoen euro vanaf 2014. De hostels en de volwassenverblijven vallen vanaf 2017 onder het logiesdecreet en konden dan ook beroep doen op de logiespremies verbonden aan het logiesdecreet. Hierdoor werd het bedrag voor de infrastructuursubsidies voor de TvA-verblijven verminderd met 500.000 euro en werd het bedrag voor de logiespremies verhoogd met hetzelfde bedrag.

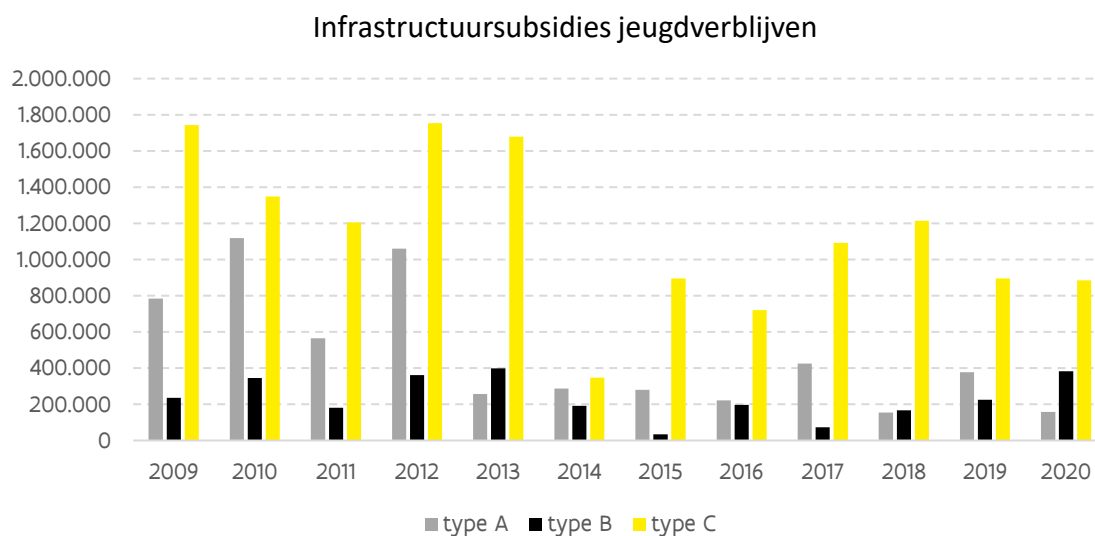
De financiële ondersteuning zorgt voor een kwaliteitsverbetering van de verblijven. Het beschikbare budget was bijna altijd ontoereikend om alle aanvragen te kunnen honoreren en zijn er keuzes gemaakt. Zo werden de laatste jaren geen nieuwbouwaanvragen meer gehonoreerd aangezien deze projecten een te grote impact hebben op het beschikbare budget.

Figuur 3. Infrastructuursubsidies TvA-verblijven 2009 – 2020

Binnen de jeugdverblijven zijn het de verblijven type C die het grootste deel van de infrastructuursubsidies aanvragen en ontvangen. Vanaf 2014 zien we een sterke daling in de infrastructuursubsidies voor de jeugdverblijven. In dat jaar werd beslist om het totale subsidiebedrag voor de TvA-verblijven te verminderen naar 2 miljoen euro en in dat jaar zijn vooral de volwassenverblijven die aanvragen tot ondersteuning hebben ingediend en ontvangen. Vanaf 2017 vallen de volwassenverblijven en de hostels onder het logiesdecreet en kunnen enkel nog de jeugdverblijven infrastructuursubsidies aanvragen en putten uit de totale beschikbare middelen van 1,5 miljoen euro.

Figuur 4. Infrastructuursubsidies jeugdverblijven

De infrastructuursubsidie bedraagt maximaal 40% van de totale investering. Dankzij deze ondersteuning wordt er dus de laatste vier jaren minimaal 3,75 miljoen euro jaarlijks geïnvesteerd in verbeteringen van de huidige jeugdverblijven.

4 CONSULTATIE OVER UITVOERING DECREET

4.1 Klankbordgroep met sector

Een eerste belangrijke stap in de evaluatie van het decreet werd gezet in gezamenlijk overleg met de sector. Hiertoe werd een klankbordgroep samengesteld met vertegenwoordigers van het jeugdtoerisme, meer bepaald de verblijven van de types A, B, C en de hostels, de koepels en CJM. In bijlage 1 vind je de namen en organisaties van de leden van de klankbordgroep. In de eerste helft van 2019 werden 4 klankbordgroepvergaderingen georganiseerd. Tijdens de eerste vergadering werden de onderzoeksvragen geformuleerd die in de volgende 3 overlegmomenten verder werden uitgediept.

Hierna gaan we in op de onderzoeksvragen en de adviezen die de klankbordgroep formuleerde.

ONDERZOEKSVRAGEN EN BASISGEGEVENS

Het decreet Toerisme voor Allen luik jeugd bepaalt de definitie van sociaal toerisme, de criteria voor erkenning als jeugdverblijf en de voorwaarden voor subsidiëring van de jeugdverblijven. De centrale onderzoeksvragen voor de evaluatie van het decreet situeren zich rond deze onderwerpen.

DEFINITIE VAN SOCIAAL TOERISME / TOERISME VOOR ALLEN

ONDERZOEKSVRAAG

We stellen vast dat er 2 verschillende definities in omloop zijn, nl. een definitie toerisme voor allen in het decreet Toerisme voor Allen en een andere definitie voor sociaal toerisme in het decreet Iedereen verdient vakantie. Wat is een heldere nieuwe definitie die de lading dekt voor de jeugdverblijven?

BASISGEGEVENS

De definitie uit het decreet Toerisme voor Allen:

Art. 3. Voor de toepassing van dit decreet is « Toerisme voor Allen » een niet-commercieel toerisme en/of recreatie, dat evenwaardig is aan andere vormen van toerisme en/of recreatie en dat :

1° bijzondere aandacht heeft voor en drempelverlagende inspanningen levert ten aanzien van allen die gehinderd worden in een volwaardige deelname aan buitenhuisvakantie zoals gezinnen, jeugd, personen met een handicap, personen die in armoede leven, bejaarden en eenoudergezinnen ongeacht hun leeftijd, gezondheid, economische, sociale of culturele achtergrond;

2° tot doel heeft niet-consumptieve, niet-commerciële toerismebeleving die gericht is op het aanbieden van niet louter ontspanning, maar wel van vrijetijdsbesteding in gezins-, groeps- of individueel verband en die het fysieke, psychische, sociale en culturele welzijn ten goede komt. Zowel het dag- als het verblijfstoerisme zijn aan de orde;

3° een sociaal-economisch aanvaardbare prijszettingpolitiek hanteert, die in het bijzonder specifieke doelgroepen zoals jeugd, gezinnen, personen met een handicap, personen die in armoede leven, bejaarden en eenoudergezinnen stimuleert.

De definitie uit het decreet Iedereen verdient vakantie:

Art. 3, 6° Sociaal toerisme: de vorm van toerisme en/of recreatie waarbij op een eerlijke en duurzame manier gewerkt wordt aan het wegwerken van alle vakantiedrempels in de hele vakantieketen die een individu of groep niet op eigen kracht kan overwinnen.

Art. 5. De benaming of het beeldmerk 'Iedereen verdient vakantie', alsook de term 'sociaal-toeristisch' een soortgelijke benaming mag alleen worden gebruikt door een natuurlijke persoon of rechtspersoon die beschikt over een erkenning die met toepassing van dit decreet is toegekend of die het charter 'Iedereen verdient vakantie', vermeld in artikel 7, heeft ondertekend.

Vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe decreet Iedereen verdient Vakantie zal de nieuwe definitie van sociaal toerisme de definitie uit het decreet van 18 juli 2003 vervangen.

TYPERING (A, B EN C) EN DE NORMEN VOOR ERKENNING

ONDERZOEKSVRAGEN

- Is het onderscheid tussen de types A, B en C voldoende duidelijk?
- Is een actualisering van bepaalde normen nodig?
- Onduidelijkheid tussen type A en het A(+)-toegankelijkheidslabel?
- Brandveiligheidsnormen laten updaten door aparte technische werkgroep

In de knelpuntennota van CJM stelt men dat de erkenning/klassering via Toerisme Vlaanderen een goede basis blijft en dat de koppeling van de subsidies (CJM) aan de types van erkenning best behouden blijft. Eventueel dient bekeken te worden of meer onderscheid tussen de erkenningscriteria van types B en C kan ingebouwd worden. Er is vaak te weinig verschil tussen deze beide types. In de realiteit gebeurt het dat de huizen met een label C minder comfort bieden/modern zijn dan de types B.

Hieronder een samenvattende weergave met het verschil tussen de 3 types.

Type A	Type B	Type C
 		
Geen bedden	+ Bedden + matras + beschermhoes	+ Dekens en kussens
  		
Drinkbaar water	+ Keuken volpension en/of zelfkook + Gootsteen + Koelkast	+ Kookgerei en eetgerei
  		
Wasruimte en toilet	+ Tot 20 personen: min 1 douche > 20 personen: 2 gescheiden douches	+ Minstens 1 douche per 20 personen
Daglokalen		
Neen	Neen	Ja

SUBSIDIES EN ANDERE ONDERSTEUNINGSVORMEN

ONDERZOEKSVRAGEN

- Welke ondersteuning heeft de sector nodig? Infrastructuur, toegankelijkheid, proefprojecten, animatie?
- Onder de vorm van financiële steun of andere?
- Is de huidige instandhoudingstermijn van 15 jaar voor subsidies groter dan 50.000 euro nog van deze tijd?

BASISGEGEVENS

Tot en met 2013 was er voldoende budget om alle aanvragen voor subsidie inclusief nieuwbouw en totaalrenovaties (weliswaar met een plafond van 500.000 euro gespreid over 2 jaar) te honoreren. Dit ruime budget (ongeveer 3,9 miljoen euro per jaar) was voorzien om een inhaalbeweging van de capaciteit te realiseren. Op het moment dat de inhaalbeweging was beëindigd werd het budget aangepast. Sinds 2014 is het subsidiebudget teruggevallen tot ongeveer 1,5 miljoen per jaar.

Omwille van de budgetvermindering besloot Toerisme Vlaanderen de focus voor de subsidie volledig te leggen op investeringen in bestaande gebouwen. Er wordt subsidie toegekend voor investeringen in brandveiligheid, modernisering, toegankelijkheid en kindvriendelijkheid van de jeugdverblijven.

Het gevolg is een versnippering van de middelen omdat de jeugdverblijven zich beperken tot het doorvoeren van relatief kleine verbeteringen. In sommige gevallen zou het veel efficiënter zijn om het jeugdverblijf te slopen en opnieuw te bouwen in plaats van telkens delen te herstellen of moderniseren.

TRENDS IN HET JEUGDTOERISME

Naast de geformuleerde onderzoeksvragen zijn een aantal trends in het jeugdtoerisme waar we rekening moeten mee houden om een toekomstproof aanbod te creëren.

Hier een overzicht van een aantal trends op basis van de input van de klankbordgroep en de adviesgroep van CJT. Sommige trends zijn relevant voor de infrastructuur, andere zijn eerder gericht op de dienstverlening en klantvriendelijkheid:

IN VERBAND MET SLAPEN EN SANITAIR:

- er is meer vraag naar kleinere kamers in plaats van grote slaapzalen;
- er is meer vraag naar eigen sanitair op de kamer;
- meer vraag naar privacy in doucheruimte. Zijn groepsdouches nog van deze tijd? Zie ook evoluties in de sportsector.
- leerkrachten stellen ook meer eisen aan hun eigen verblijf dan de gemiddelde jeugdwerkbegeleider. Zie vragen naar eigen individuele en afsluitbare kamer en eigen sanitair. Alsof de leerkracht zijn eigen hotelkamer wenst in het groepsverblijf.
- zijn dekens nodig? Op sommige plaatsen is de voorbije jaren in dekens geïnvesteerd (in functie van erkenning als type C) die nu zijn weggestoken in kasten en dus niet gebruikt worden. Het kan wel nuttig zijn om kinderen in armoede te helpen, maar dan is het niet voor elk bed nodig.
- nood aan voldoende stopcontacten (bij voorkeur in de slaapkamer) is toegenomen omwille van opladen gsm's.

IN VERBAND MET MAALTIJDEN:

- is volpension nog van deze tijd? Nood aan flexibele maaltijdformules?
- in volpension enorme toename van personen met speciaal dieet: vegetarisch, veganistisch, glutenvrij, lactose, halal ... Dit heeft grote gevolgen voor de werkorganisatie in de volpensionkeuken.

IN VERBAND MET ACTIVITEITEN:

- wifi is een evidentie maar niet overal beschikbaar. Anderzijds was de vraag naar wifi een aantal jaar geleden groter, maar is nu een klein beetje op de terugweg. Heel wat jongeren hebben op hun smartphone een digitale bundel. Kan wel nuttig zijn als grotere bestanden moeten doorgestuurd worden via de laptop;
- meer aandacht voor comfort, zonder het avontuurlijke karakter te beperken;
- nood aan diversificatie: andere noden van schoolklassen, vakantiekampen, kampen met de jeugdbeweging,...;
- gepersonaliseerde aanpak wordt belangrijker geacht, vooral bij scholen. Zie de nood aan uitgewerkte programmavoorstellen, leerkrachten doen minder zelf.
- kampvuur is heel belangrijk voor de meeste jeugdgroepen (vooral jeugdbewegingen op kamp). Dat werd erg duidelijk toen er in de zomer van 2018 een verbod gold wegens de droogte.
- medegebruik door andere doelgroepen dan toerisme

IN VERBAND MET COMMUNICATIE

- vinden organisaties voldoende de weg naar het aanbod?
- boekingstool CJT ok? Is dit bekend, vindbaar genoeg? Commissie (10%), alternatieven?
- groepen zijn gewoon geworden aan uitgebreide onthaalpakketten. In het verleden bestond dat minder en moesten groepen meer hun plan trekken. De meeste uitbaters vinden het leuk om de groepen verder te helpen.

ADVIEZEN VAN DE KLANKBORDGROEP

DEFINITIE VAN SOCIAAL TOERISME / TOERISME VOOR ALLEN

Toerisme voor allen/sociaal toerisme is reeds gevat in het decreet Iedereen Verdient Vakantie. De klankbordgroep stelt daarom voor om in het nieuwe decreet te focussen op jeugdverblijven. De definitie van jeugdverblijf dient volgende elementen te omvatten:

- Een jeugdverblijf is een overnachtingsaccommodatie voor jeugd van maximum 30 jaar.
- Het aanbod is jeugd vriendelijk, kan tegen een stootje en is in de mate van het mogelijke ecologisch. Afhankelijk van doelgroep is het ook toegankelijk.
- Een jeugdverblijf hanteert een aangepaste prijszetting.

- Minstens 80% van de mensen die overnachten in het jeugdverblijf zijn maximum 30 jaar.
- De uitbater speelt in op de noden van de doelgroep en geeft prikkels die het verblijf optimaliseren.

Sommige jeugdverblijven bieden ook tentengrond aan die niet onder de definitie van jeugdverblijf valt. Vanuit de sector en CJM is er de vraag om tentengrond bij een erkend verblijf ook te tellen of in kaart te brengen.

TYPERING (A, B EN C) EN DE NORMEN VOOR ERKENNING

De klankbordgroep kwam tot de conclusie dat het onderscheid tussen de jeugdverblijven type A, B en C onvoldoende duidelijk is. Er is verwarring omdat type A vaak geassocieerd wordt met het meest uitgeruste type of omdat men verwacht met het toegankelijkheidslabel A/A+.

Uit de vele ideeën om dit anders aan te pakken kwam uiteindelijk volgend voorstel:

- Een nieuwe typering met als benaming Basic, Standaard en Comfort vervangt de huidige types A, B en C.
- De normen voor erkenning worden vereenvoudigd:
- Basic: geen bedden, zelfkook, minstens 1 (douche)kraan
- Standaard: bedden, zelfkook of maaltijden beschikbaar, minstens 1 douche per 15 personen
- Comfort: bedden en maaltijden beschikbaar, minstens 1 douche per 8 personen, geen groepsdouches, dagzalen in verhouding tot de capaciteit van het verblijf.

Een volgende stap is de aanpassing van de normen aan deze nieuwe typering. De klankbordgroep stelt voor om de bestaande lijst met normen te blijven hanteren maar aan te passen aan de nieuwe types Basic, Standaard, Comfort. Tijdens de klankbordgroep van 3 juni 2019 werden alle normen overlopen en aangepast waar nodig.

Verder moeten ook de brandveiligheidsnormen geactualiseerd worden. Dit moet gebeuren in overleg met de brandweer en de sector.

SUBSIDIES EN ANDERE ONDERSTEUNINGSVORMEN

Hierna lijsten we de aanbevelingen van de klankbordgroep voor de subsidies en andere ondersteuningsvormen op.

SUBSIDIES

- Werken met een lange termijnvisie voor de subsidies. Niet langer een jaarlijkse oproep maar werken met een beleidsperiode zodat er meer continuïteit en zekerheid is voor de aanvrager;
- Betere afstemming tussen de verschillende subsidieverlenende instanties (TVL, CJM, FoCI, lokaal, provinciaal) op vlak van criteria, evaluatiemethode, verdeling van budget, lange termijnvisie,... Het is een hele zoektocht om als uitbater je weg hierin te vinden;
- Betere begeleiding voorzien, bijvoorbeeld bij het opmaken van een lange termijn stappenplan op het vlak van werken die subsidieerbaar zijn;

- Personeelssubsidies voor jeugdverblijven voorzien (CJM);
- Instandhoudingstermijn verlagen van 15 naar 10 jaar;
- De klankbordgroep vraagt om het subsidiebudget voor infrastructuur terug op te trekken naar 4 miljoen euro per jaar. Met het beperkte budget van 1,5 miljoen euro wordt enkel nog geïnvesteerd in moderniseringswerken, kindvriendelijkheid en brandveiligheid van bestaande gebouwen. Nieuwbouw of grote renovaties vallen uit de boot waardoor met de subsidie vooral oudere verblijven opgelapt worden.

ANDERE ONDERSTEUNINGSVORMEN

- Er is nood aan meer communicatie en promotie, ook in het buitenland. Belangrijk daarbij is de juiste omschrijving te gebruiken. Jeugdverblijven is een weinig bekend woord, er wordt eerder op groepsaccommodatie gezocht;
- Begeleiding voorzien voor uitbating en animatie onder de vorm van brochures, informatie en tips, lerend netwerk;
- Belang van mobiliteit voor de groepen kan niet onderschat worden. Het vervoer is duur en de bereikbaarheid is vaak de zwakke schakel. Toerisme moet wegen op mobiliteit.
- Ondersteuning bieden op het vlak van wetgeving inzake erkenning en subsidiëring waarbij alles gecentraliseerd wordt. Hieraan herhaalde communicatie koppelen die concreet en helder is.

4.2 Studie Strategienota jeugdtoerisme.

Toerisme Vlaanderen heeft een studie uitbesteed aan Idea consult. Deze studie geeft de belangrijkste resultaten weer van diverse onderzoeken waarin jeugdtoerisme onderwerp is en ook andere bronnen werden geraadpleegd om meer duiding en actuele cijfers te kunnen toevoegen. Deze studie geeft een duidelijk beeld zowel op de noden van de jeugdlogiesector als op de noden, wensen en behoeften van gebruikers. Op basis hiervan werd een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd. De volledige studie is beschikbaar op website Toerisme Vlaanderen. Hieronder geven we enkel de conclusies weer.

JEUGDTOERISME ALS FOCUS IN BELEID

Jeugdtoerisme zit op het snijpunt van jeugd en toerisme, maar raakt eveneens aan andere (beleids)domeinen zoals welzijn, sport, onderwijs, cultuur, natuur en bos en (boven)lokaal beleid. De gemeenschappelijke deler is een focus op jeugd en jeugdvriendelijke voorzieningen (infrastructuur en programma's). Toch is het niet evident om binnen de complexiteit van regelgeving te navigeren en de samenwerking- en subsidiekansen die hierin vervat liggen te verzilveren voor actoren uit het veld.

Voor jeugdtoerisme is samenwerking binnen de beleidsdomeinen noodzakelijk, minstens om de complexiteit van regelgeving te vereenvoudigen en om middelen doeltreffend in te zetten vanuit een duidelijke visie op de toekomst van het jeugdtoerisme. Monitoring van de impact van regelgeving allerhande (toerisme, RO, veiligheid, voedsel en hygiëne, ...) op de jeugdverblijfscentra is een expliciete en wederkerende vraag vanuit de sector. Meer specifiek wordt gevraagd om de impact van regelgeving op volgende zaken actief te monitoren:

- De primaire doelstelling namelijk het aanbieden van een jeugdverblijfcentrum aan de doelgroep jeugd in een social profit context.
- Een breed en divers aanbod, in het bijzonder aandacht hebben voor hostels, kleine verblijfplaatsen met eerdere wisselende uitbaters (nieuw leidersteam), tijdelijke kampplaatsen en bivakzones.

Maximale synergie en afstemming tussen decretale bepalingen en inzet van middelen vanuit jeugd en toerisme zal leiden tot de beste resultaten op het terrein. Een specifiek decreet jeugdtoerisme op maat van de sector en de doelgroep zou hier een antwoord op kunnen bieden. Het belang van een goede en synergetische afstemming tussen Afdeling Jeugd en Toerisme Vlaanderen bij de opmaak en transitie van de voor deze sector relevante decreten en de evaluatie van de impact van veranderende regelgeving in het bijzonder voor hostels dient hierbij te worden benadrukt.

MEER AANDACHT VOOR DE BEDRIJFSECONOMISCHE POSITIE

Een meer bedrijfseconomische benadering, inclusief een meer efficiënte en doelgerichte aanwending van diverse subsidieprogramma's, dringt zich op om de sector leefbaar te houden en versterkende maatregelen te nemen. Een lagere prijsgarantie (via het decreet jeugdverblijfscentra) is vaak niet substantieel, getuige de inspanningen die geleverd worden vanuit de doelgroepen om de deelname prijs voor kampen en vakanties te drukken. En het is maar zeer de vraag of er hierdoor voldoende ruimte blijft voor een gezonde prijsconcurrentie. De bedrijfseconomische positie van uitbatingen kan nader worden onderzocht in functie van kennisdeling en versterkende maatregelen:

- Welke businessmodel wordt er gehanteerd door erkende gesubsidieerden en niet gesubsidieerde centra?
- Wat kunnen we leren van soortgelijke (commerciële) spelers in binnen- en buitenland?
- Op welke manier kunnen tekorten in investeringskredieten het best worden weggewerkt?
- Prijs speelt een belangrijke rol, maar hoe zit de prijsverhouding gesubsidieerd – niet gesubsidieerd?
- Wat kunnen we leren uit andere sectoren m.b.t. fondsenwerving waar extra middelen worden gegeneerd?

De bedrijfseconomische positie kan vervolgens via gerichte maatregelen versterkt worden via het verder doorzetten van een continue kwaliteitsbewaking van bestaande logies i.s.m. decretale partners, o.a. via monitoring, erkenning, labels en koppeling van nieuwe richtlijnen aan stimulerende fondsen. Er kan maximaal aan de kwaliteitsbehoefte van aanbieders én gebruikers tegemoetgekomen worden door middelen meer geconcentreerd toe te wijzen/in te zetten. Dit is een mogelijke manier om het toeristisch ondernemerschap binnen dit segment te versterken en verduurzamen.

WEGWERKEN VAN SECTORSPECIFIEKE NODEN

Algemeen kunnen we stellen dat het zeker nodig is om een zo groot mogelijk aanbod te behouden. De kwaliteit handhaven of verbeteren, het toekomstbestendig maken van het bestaand aanbod en deze digitaal ontsluiten zijn noodzakelijk. De kosten van verbeteringen mogen echter niet doorwegen op de eindprijs. Betaalbaarheid blijft de belangrijkste uitdaging.

Gebruikersgroepen verwachten dat de uitbaters echt kunnen meedenken en meedoen. Dat betekent dat ze mee in de 'flow van het kamp' zitten en openstaan voor wijzigingen, dat ze moeilijke situaties (bv. met individuele deelnemers) weten te tackelen en er mee voor kunnen zorgen dat het kamp voor iedereen een fijne ervaring blijft. De meeste uitbaters kunnen bogen op jarenlange ervaring. Een **lerend netwerk of structurele kennisdeling** kan dit valoriseren, maar ook een meerwaarde bieden op andere terreinen:

- De dienstverlening van uitbaters kan optimaliseren: zowel naar algemene gebruikersgroepen als naar bijzondere doelgroepen met specifieke zorgnoden. Het duurzaam investeren in deling van kennis en ervaringen rond hulpverlening en inspelen op zorgbehoeften bij gebruikersgroepen kan de geschiktheid van bestaande accommodaties ook opwaarderen.
- Actief verkennen van mogelijkheden tot een open platform – ten behoeve van een vernieuwende en toekomstgerichte ondersteuning en begeleiding, gericht naar aanbieders en (vertegenwoordigers van) gebruikers.
- Co-creatie- en servicedesignprojecten waarbij de gebruikersgroepen en de sector samengebracht worden rondom de ontwikkeling van een concreet product kan vanuit dit netwerk gestimuleerd en begeleid worden.
- In de vorming van uitbaters kan het belang van handhaven van de basiskwaliteit en inspelen op evoluerende verwachtingen een wederkerend onderwerp zijn.

Het organiseren van **toezicht, controle en handhaving van de basiskwaliteit** van accommodaties is zeer belangrijk, maar mag niet omslaan naar een controlerende of straffende overheid. De basiskwaliteit van jeugdlogies kan worden geoptimaliseerd via:

- Een instantie die begeleidend of (in vertrouwen) interveniërend kan optreden.
- Een gecentraliseerde organisatie van een meldpunt voor klachten van gebruikers.

Er is behoefte aan jeugdlogies die inspelen op **nieuwe verwachtingen en zorgnoden**. Een stimuleringsfonds kan worden ingesteld om het aanbod op maat van (bijzondere) gebruikersgroepen van jeugdverblijfscentra en hostels te differentiëren. Randvoorwaarden voor toekenning van fondsen mogen ruimer gaan dan inspanningen om de infrastructuur te verbeteren. Uitbaters dienen te worden gestimuleerd om in te zetten op een passende dienstverlening (meedenken en meedoen) en de uitbouw van een netwerk van externe dienstverleners (bv. zorgvervoer, medische hulpverleners in de buurt...). Stroomlijnen van beleid (FOCI, Departement CJM, Toerisme Vlaanderen e.a.) is essentieel om de administratieve complexiteit in te perken. Er liggen kansen in:

- Herinrichting van bestaande logies waarbij evoluerende verwachtingen en noden (bv. kleinere, leesbare en prikkelarme ruimtes) meegenomen worden.

- Ontwikkeling van een beperkt aantal maar zeer goed voor “bijzondere doelgroepen” uitgeruste accommodaties.
- Toeleiding van zorglogies naar het jeugdtoerisme.
- Een doorgedreven interactie tussen gebruiker en aanbieder kan de toegankelijkheid sterk bevorderen (bv. rolstoel in het bos, samen parcours uitstippelen).
- Prijsbewaking – dit blijft prioriteit en cruciaal voor de gebruikers.

Er is behoefte aan jeugdlogies die inspelen op **evoluerende verwachtingen** en die **meer toekomstbestendig** inzetten:

- Evoluerende verwachtingen m.b.t. mogelijkheden binnen bestaande accommodaties toont een **tendens naar kleinere en fijnere** (bv. prikkelvrije en veilige) accommodaties. Daarnaast wenst men ongeacht de grootte van de groep over voldoende ‘break out’ mogelijkheden te beschikken in de vorm van lokalen voor dagactiviteiten en gebruik van de buitenruimte (tenten, sport en spel, kampvuur). Flexibiliteit ten aanzien van de gebruikersgroepen om de ruimtes in functie van het kamp- of vakantieprogramma in te vullen is noodzakelijk. Bij het jeugdwerk komt daar expliciet ook de mogelijkheid om een kampvuur te houden en vooral de mogelijkheid om tenten bij te plaatsen. Hierop kan meer gericht ingespeeld worden via beleidsinstrumenten en subsidieprogramma’s.
- De jeugdverblijven zijn in de loop van de tijd aangepast aan nieuwe regelgeving, soms was daar een enorme inhaalbeweging nodig. Ook vandaag is er een nieuwe uitdaging, de ontwikkeling naar een **klimaatneutraal logiesaanbod**. Het is nodig om een traject uit te zetten hoe deze verblijven de klimaatdoelstellingen kunnen halen. Ook de jeugdverblijfscentra en hostels hebben immers een belangrijke rol in het verduurzamen van de toeristische sector. Het jeugdtoerisme heeft met 12% in het totaal van alle overnachtingen in Vlaanderen een behoorlijk aandeel. Duurzame maatregelen binnen dit segment zullen bijdragen aan de verduurzaming van Vlaanderen als bestemming.

Vlotter **meeliften op de digitalisering**. De digitalisering blijft evolueren en innovatie binnen het huidige landschap, waar CJT – maar ook VJH - een belangrijke rol en opdracht hebben, is noodzakelijk. De reserveringsstress kan weggenomen worden via het optimaliseren van het zoek- en boekingsproces. Er kan meer vanuit de logica van de klantreis van de gebruiker worden gedacht en gehandeld. De verwachting van doelgroepen is dat het zoek- en boekingsproces een vlekkeloze ervaring is. Hoewel dit voor aanbieders mogelijk minder aantrekkelijk is, is transparantie en up-to-date informatie over infrastructuur, voorzieningen en beschikbare data cruciaal in dit verband. Hier dient een krachtige inhaalbeweging te worden gemaakt. Volgende initiatieven kunnen (vanuit de sector) worden genomen:

- Ontwikkelen van een wervende, enthousiasmerende en informerende communicatietool gericht op het brede publiek. Voorzien in betere en meer transparante reserveringsmogelijkheden en peer reviews.
- Hierbij ook de kansen die internationalisering van het aanbod met zich meebrengt meenemen. Bewust omgaan en inspelen op het feit dat geografische grenzen niet relevant zijn, is in dit verband ook aan de orde. De gebruikersgroepen uit Vlaanderen en Brussel zoeken evengoed naar accommodaties in bv. Nederland en de Ardennen. Omgekeerd maken ook doelgroepen uit het buitenland gebruik van accommodaties in Vlaanderen en Brussel.

- Specifieke informatie over toegankelijkheid van infrastructuur alsook aanvullende informatie over toegankelijk aanbod in de omgeving hierbij inbedden.
- Nagaan welke (internationale) systemen relevant zijn en aansluiten op bestaande systemen en inzetten op de integratie van diverse reserveringssystemen.

De uitbouw van een **performant netwerk van externe dienstverleners** vanuit de uitbating zelf, of meer geclusterd, kan ook tegemoetkomen aan de nood aan duidelijke informatie over mogelijkheden en diensten in de buurt van een jeugdverblijfcentrum of hostel. Informatie over toegankelijk aanbod in de omgeving kan vanuit de accommodatie (beter) worden verzameld en vervolgens gedeeld. De uitbatingen kunnen afspraken maken met externe dienstverleners en de gegevens doorspelen aan de gebruikersgroepen. Het belang van de goede en zelfs werkzame relaties met de burens van centra/hostels kan hierin worden meegenomen.

4.3 Co-creatiesessies

De laatste stap in het traject van de evaluatie van het decreet werden een aantal co-creatiesessies gehouden rond de belangrijkste elementen die op basis van de vorige stappen naar voor zijn gekomen. Het co-creatietraject leverde zowel een bevestiging als een verrijking op van bestaande inzichten m.b.t. het jeugdtoerisme. De resultaten van de verschillende sessies kunnen daarom worden beschouwd als een kwalitatieve bevestiging van in eerder onderzoek vastgestelde uitdagingen. De toets van een aantal richtingen voor de toekomst zorgt voor een extra verrijking en verdieping.

Het geheel van de resultaten werd verwerkt tot aanbevelingen voor beleid dat inzet op meerwaardecreatie binnen het jeugdtoerisme en ondersteuning van aanbieders van jeugdverblijfcentra en hostels. Het volledige rapport is beschikbaar op de website van Toerisme Vlaanderen. Hieronder geven we de aanbevelingen weer.

Het rapport schetst kort en bondig de condities waarbinnen een toekomstgericht beleid rond jeugdtoerisme uitgerold wordt:

- Een toekomstgericht beleid moet er **zo eenvoudig mogelijk** voor zorgen dat het jeugdtoerisme verder kan gedijen en verder kan ontwikkelen.
- Een toekomstgericht beleid houdt rekening met **diverse vormen en specifieke ligging** van jeugdverblijfcentra en hostels en bijhorende dynamieken.
- Een toekomstgericht beleid houdt rekening met zowel de **ondersteuningsnoden** van uitbaters als de **verwachtingen en behoeften** van diverse gebruikersgroepen.

AANBEVELING 1: ZET IN OP EENVOUDIG EN DOELTREFFEND BELEID.

Jeugdtoerisme zit op het snijpunt van jeugd en toerisme, maar raakt eveneens aan andere (beleids)domeinen zoals welzijn, sport, onderwijs, cultuur, natuur en bos en (boven)lokaal beleid. De mate van **samenwerking en afstemming van beleid** over sectoren heen is mee bepalend voor de toekomst van

het jeugdtoerisme. Een duidelijke visie op de toekomst van het jeugdtoerisme die mede gedragen wordt door diverse aan jeugdtoerisme rakende beleidsdomeinen is noodzakelijk.

De jeugdverblijfssector verdient meer aandacht en waardering op beleidsniveau. Het marktaandeel van jeugdverblijfcentra en hostels is met 12% binnen het geheel van toeristische overnachtingen in Vlaanderen en Brussel significant. Naast een economische impact heeft de jeugdverblijfssector ook een sterke **sociale impact**. Het grote aantal overnachtingen per jaar illustreert hoe belangrijk de sector is voor kinderen en jongeren, die in Vlaanderen een (eerste) vakantie ervaring opdoen en hun recht op vrije tijd verzilverd zien in de vorm van herinneringen en vriendschappen voor het leven.

De bekendheid van en appreciatie voor deze vorm van toerisme kan via Toerisme Vlaanderen een extra push krijgen. Daarbij is het van belang om **jeugdtoerisme als een aparte beleidslijn** uit te stippelen en te consolideren binnen de eigen werking. Met samenwerking en stroomlijning van beleid in functie van de jeugdtoerismesector als belangrijk doel. Het blijft noodzakelijk om de **complexiteit van regelgeving** te vereenvoudigen en om beschikbare middelen meer doeltreffend in te zetten. Een **aanpassing van het logiesdecreet** en hierop aanvullend een specifiek **decreet jeugdtoerisme** kan dienen om volgende zaken beleidsmatig te verankeren:

- De kwaliteitscriteria voor jeugdlogies en erkenning van jeugdlogies.
- Monitoring en handhaving van de basiskwaliteit van jeugdlogies, met inzonderheid van veiligheid en hygiëne, via inspectie en evaluatie.
- Investeringsprogramma ter verduurzaming en vernieuwing van jeugdlogies (zie aanbeveling 2).
- Kennisprogramma ter versterking van het ondernemerschap binnen de jeugdtoerisme sector (zie aanbeveling 4).

AANBEVELING 2: DURF VERDUURZAMEN EN Vernieuwen.

De betaalbaarheid van jeugdverblijven is een zorg die zowel aan aanbodzijde als aan vraagzijde sterk uitgedrukt wordt¹:

- Voor uitbaters gaat het om stijgende personeels- onderhouds- en investeringskosten die niet afgedekt kunnen worden met inkomsten uit de werking, eventuele subsidiefondsen of reserves. De uitbatingkosten kunnen enorm verschillen naargelang type jeugdlogies.
- Voor gebruikers gaat het om de huurprijs van de accommodatie, vaak in combinatie met de reiskosten naar de accommodatie, die dwingen tot het ondernemen van allerlei fondsenwervende activiteiten die de deelnameprijs kunnen drukken.
- Zowel het opstellen van subsidieaanvragen voor uitbaters als het opzetten van de fondsenwervende activiteiten hebben een verlamdend effect: kostbare tijd en de eigenlijke werkingsdoelen worden gehypothekeerd.

De wederkerende en rechtmatige zorg over betaalbaarheid mag echter geen reden zijn om duurzame en vernieuwende ontwikkelingen te weren of nog langer uit te stellen. De jeugdlogiessector heeft **expertise**,

¹ Dit komt niet enkel tot uiting in dit co-creatie traject maar ook in eerder onderzoek (IDEA Consult in Opdracht van CJM 2017 en 2020).

begeleiding en financiële ondersteuning nodig bij het handhaven of verbeteren van de basiskwaliteit, het toekomstbestendig maken van het bestaand aanbod en de digitale ontsluiting van het aanbod. Het is voor de toekomst niet enkel van belang om een zo groot mogelijk aanbod te behouden maar ook om permanent in te zetten op betaalbare basiskwaliteit in bestaande logies, zonder dat de kostprijs voor de eindgebruiker verder stijgt.

Inherent aan een degelijke kwaliteitsvolle accommodatie is **duurzaamheid**. Uit het co-creatietraject blijkt dat een voldoende breed begrip van duurzaamheid de mogelijkheden om uitbatingen te optimaliseren vergroot. Daarbij kunnen volgende aanbevelingen die betrekking hebben op **infrastructuur en organisatie** van de uitbating meegegeven worden:

- Er moet vooreerst rekening gehouden worden met het gegeven dat kosten stijgen terwijl de subsidiebedragen stagneren of juist dalen. De opbouw van reserves is geen evidentie voor jeugdlogies. Investeringskosten die de kwaliteit verhogen moeten ook effectief gedekt kunnen worden of gecompenseerd worden via een **laagdrempelig fonds**. Korte of vereenvoudigde procedures zijn een duidelijke wens.
- Zet in op een passende en haalbare **omslag naar klimaatvriendelijke jeugdlogies**. Externe financiering is noodzakelijk, waarbij het vereenvoudigen van procedures sterk aanbevolen wordt. De investeringsprogramma's kunnen betrekking hebben op (simpele) ingrepen zoals het uitrollen van een slim verlichtingsplan, water- en energiebesparing. Dit dient expliciet afgestemd te worden met CJM - FoCi en Jeugd.
- Individuele sanitaire voorzieningen zijn een opkomende vraag en maken deel uit van de basiskwaliteit van een jeugdlogies. Een **opschaling naar individuele sanitaire voorzieningen**, die (deels) ook toegankelijk zijn, kan bv. via impulssubsidies gestimuleerd worden.
- Het opschalen of omvormen van bestaande logies naar **flexibele en multifunctionele infrastructuur**. Inclusiviteit en toegankelijkheid van de infrastructuur en bijhorende diensten, afgestemd op de verwachtingen en noden van gebruikersgroepen, blijven hierbij belangrijk. Multifunctionaliteit kan daarnaast ook een manier zijn om de uitbating te verduurzamen door bv. de infrastructuur open te stellen voor andere doelgroepen wanneer er geen bezetting door jeugdgroepen is, bv. in het laagseizoen.
- Een sterke lokale verankering omvat de **uitbouw van een buurtwerking** waarin actief ingezet kan worden op informeren (werking van de uitbating, programmering), mede eigenaarschap (onderhoud door burens en organisaties) en medegebruik door buurtbewoners (bv. speeltuin, buurtfeest) en lokale verenigingen en organisaties (bv. aanbieden van workshopruimte).
- Inzetten op samenwerkingsverbanden met **lokale publieke en private actoren** die diensten of goederen kunnen leveren aan het jeugdverblijf of de gasten. Samenwerking kan gezocht worden met gemeentelijke diensten, sociale economie bedrijven, lokale producenten en leveranciers, natuur- en erfgoedsites, musea en attracties, gidsenorganisaties, diensten voor toerisme etc.
- Extra aandacht wordt gevraagd voor het ontsluiten van informatie over **toegankelijk, recreatief en educatief aanbod** in de omgeving van het jeugdverblijf. En dit zowel naar de uitbater als (via de uitbater) naar de gasten toe. De uitbaters kunnen ook betrokken worden bij de ontwikkeling van dit aanbod.

- Het is opportuun om **uitbreidingskansen** - van ruimte voor tenten bij bestaande logies tot nieuwe jeugdverblijven - op te sporen en te benutten. Dit kan gekoppeld worden aan een ruimtelijke oefening waar de nieuwe ambities inzake natuur- en landschapsbeleving in de vorm van de ontwikkeling van Nationale Parken en Landschapsparken. Dit kan ook gekoppeld worden aan strategische planprocessen van toerismebeleid om regionaal en lokaal niveau.

AANBEVELING 3:

BETER BEKEND DANKZIJ EEN STERKERE POSITIONERING EN VERMARKTING.

Het zijn niet zozeer de classificaties en keurmerken die een rol spelen in het keuzeproces van gebruikers van jeugdlogies. Het is de **samenhang van diverse aspecten** van een jeugdverblijf waarop een keuze gemaakt wordt: de binnen- en buiteninrichting, de ligging (natuur, zee, stad), het recreatief en educatief aanbod in de omgeving en de bekwaamheid van het team. De sterkte van een gebruiksvriendelijk instrument zit niet zozeer in bestaande (Type A / B/ C) of nieuwe classificatie labels (basic, comfort, luxe) maar eerder in de richting van een **optimalisatie van de online vindbaarheid** van jeugdlogies en een **modernisering van het boekingsproces**. Heldere en correcte informatie op de website van het logies of boekingsplatform blijft een aandachtspunt.

De primaire markt voor jeugdverblijfscentra is België: Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Er kan sterker ingezet worden op de positionering en vermarkting van jeugdlogies binnen deze markt:

- Er bestaat een **brede waaier aan aanbod**, met diverse types jeugdverblijven die een specifieke ligging hebben (stedelijke omgeving of natuur omgeving). Dit aanbod wordt op een zeer diverse manier en niet altijd professioneel in de markt gezet.
- Het avontuurlijke en 'back to basic' gegeven kan beter uitgespeeld worden als **unieke vakantie ervaring**. Dat jeugdlogies met de **combinatie kamperen** een onderscheidende troef in handen hebben, mag ook meer naar voren komen in de vermarkting.
- Er kan nagegaan worden in welke mate jeugdlogies aantrekkelijk zijn voor **andere doelgroepen** dan de doelgroep jeugd. De bezetting maximaliseren via doelgroep verbreding, in het voor de jeugd doelgroep 'laagseizoen', kan de rendabiliteit van jeugdlogies versterken, zonder de focus op jeugd te verliezen.
- Een deel van het aanbod wordt ontsloten via het vernieuwde boekingsplatform van CJT en/of commerciële boekingsplatforms. Maar het volledig aanbod is nog niet online vindbaar of boekbaar. Voor dit aanbod kan de optimalisatie van online vindbaarheid en modernisering van het boekingsproces verder uitgerold worden. Uitbaters kunnen vooralsnog beter ondersteund worden in de manier waarop zij het boekingsproces laten verlopen. In samenwerking met sectorale spelers zoals bv. CJT en VJH kan bekeken worden hoe de bekendheid van het aanbod verder vergroot kan worden.

Ook de **internationale positionering en vermarkting** van het aanbod kan nader worden bekeken. Dan moet er rekening gehouden worden met de beperkte of onbestaande naamsbekendheid van jeugdverblijven in het buitenland. Bij internationale positionering en vermarkting van het aanbod moeten zinvolle product-marktcombinaties in kaart gebracht worden, de branding dient geoptimaliseerd te worden (bv. Youth Accommodation of Youth Centre) en de timing van campagnes moet juist bepaald worden (exposure met reconversie in het laagseizoen). Inzetten op het behalen van **internationale labels** zal niet enkel de kwaliteit van jeugdlogies bevorderen, maar ook de internationale marktpositie kunnen versterken. De opmaak van een marketingstrategie kan inzicht geven in het marktpotentieel en een instrument zijn om gerichte initiatieven te nemen.

AANBEVELING 4: GROEN LICHT VOOR HET EXPERTISECENTRUM JEUGDTOERISME.

Er is draagvlak voor de uitbouw van een expertisecentrum jeugdtoerisme, omdat dit inspeelt op de sterk vertolkte behoefte (zowel in onderzoek als tijdens het co-creatie-traject) aan kennisopbouw en kennisdeling binnen het jeugdtoerisme veld. Tijdens de sessie werd er vakkundig meegedacht over de opzet en uitrol van dit centrum. We verwijzen daarom voor de opzet en werking van het expertisecentrum naar hoofdstuk 3 - **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** In dit deel worden de resultaten van de sessie gestructureerd weergegeven.

Aanvullend op de resultaten uit de sessie en de eerder opgestelde strategienota, kunnen volgende aanbevelingen meegenomen worden. Deze elementen zullen medebepalend zijn voor de focus, opdracht en outreachcapaciteit van het expertisecentrum:

De oprichting van een expertisecentrum moet worden beschouwd als een antwoord op de in eerder onderzoek (CJM 2017 en 2020) gedetecteerde vraag en dit traject bevestigde meerwaarde van een **neutrale en professionele entiteit** die inspeelt op de **kennisnood en behoefte aan kennisdeling** in de jeugdtoerisme sector.

Het expertisecentrum zal in een **breed veld** van toeristische en niet toeristische actoren alsook private en publieke actoren een leemte vullen die enerzijds de (maatschappelijke en cultuur-historische) **betekenis en het belang van het jeugdtoerisme** vakkundig in beeld en onder de aandacht brengt en anderzijds een **solide wetenschap-gebaseerde basis** creëert voor samenwerking, professionalisering en innovatie in de sector.

Het expertisecentrum wordt opgericht **in de schoot van Toerisme Vlaanderen** en draagt actief bij aan de vertaling van het beleid van Toerisme Vlaanderen naar de jeugdtoerisme sector, specifiek het beleid m.b.t. kwaliteit van logies en florerende bestemmingen.

Voor de opzet en uitbouw van het expertisecentrum is **financiering** nodig voor de aanstelling van een **team**, de ontwikkeling en ontsluiting van noodzakelijke **instrumenten** en de organisatie van **activiteiten** mogelijk maakt. Belangrijk hierbij zijn:

De aanstelling van een manager, in de voorbereidende fase, die instaat voor de voorbereiding van de opstart en de opmaak van een organisatieplanning waarin stappen en milestones worden gedefinieerd en becijferd. Het profiel van de manager omvat o.a. volgende kenmerken: academisch denk- en werkniveau, sectorspecifieke kennis, inzicht in publieke processen en ervaring met projectmanagement, ervaring met netwerkanalyse en -management...

In de operationaliseringsfase wordt een bijkomende FTE voorzien. De medewerker heeft een onderzoek en communicatie achtergrond. Het team instaan voor het opbouwen en delen van kennis, de uitbouw van een netwerk, uitwerken en uitvoeren van het programma en communicatie acties gericht naar de sector enerzijds en overheden anderzijds.

Het expertisecentrum is voornamelijk een **virtueel centrum** met een programmering die zowel virtueel als in een fysieke omgeving uitwerking krijgt. Een externe ontwikkelaar kan worden ingeschakeld voor het uitbouwen van een virtuele ruimte – een state of the art platform met database en functionaliteiten (nieuwsbrief, doorstroom naar andere platformen en sociale media...). Dit platform kan ook aansluiten op het bestaande systeem van Toerisme Vlaanderen.

- Voor de uitbouw en programmering zijn sterke partnerschappen nodig waarbij structureel afgestemd wordt met andere organisaties die binnen hun expertisedomein ook kunnen instaan voor professionalisering, begeleiding, kennisopbouw en kennisdeling, zoals bv. CJT, VJH, ADJ, VLAIO, Horeca Vlaanderen en kennisinstellingen.

5 BIJLAGE 1: LEDEN VAN DE KLANKBORDGROEP

	naam verblijf/organisatie	naam contactpersoon	verblijf type
1	Sporta	Veerle Van Gulck	C
2	J-Club	JOCHEN RAYMAEKERS	C
3	Horizon	Tim Buysse	C
4	Home Fabiola	Ann Smeets	C
5	De Hoge Rielen	Tine De Laet	A - B - C
6	t Heuvelken	Bart Froyen	B - C
7	Woushoeve	Linda Coninx	B
8	Bokkeslot	Willem Labeeuw	B
9	Jeugdverblijf Sonneheem	Bart Gijzels	A
10	CJT	Frederik Vercammen	
11	Chiro	Ilse Janssens	
12	Scouts	Gerda Clerix	
13	Vlaamse Jeugdherbergcentrale	Paul Billiet	
14	Sport Vlaanderen	Didier L'Homme	
15	Vlaamse paardensportliga	Tori Poesen	
16	Departement Cultuur, Jeugd, Media	Christophe Cooreman	
17	Departement Cultuur, Jeugd, Media	Kristof Gaublonne	
18	Ambrassade	An Van Lancker	
19	Ambrassade	Sander Malfliet	
20	Toerisme Vlaanderen	Els Lowyck	
21	Toerisme Vlaanderen	Jan Van Praet	
22	Toerisme Vlaanderen	Rosita Goossens	
23	Toerisme Vlaanderen	Lutgard Hellinckx	
24	Toerisme Vlaanderen	Ingrid Van Hoorebeke	
25	Toerisme Vlaanderen	Joël Van den Spiegel	

6 BIJLAGE 2: DEELNEMERS AAN CO-CREATIESESSIES

Bij het co-creatietraject werden ervaringsdeskundigen en experts in diverse sessies samengebracht. Elke sessie werd bijgewoond door een kerndelegatie van Toerisme Vlaanderen en CJM. IDEA Consult stond in voor de voorbereiding en begeleiding. Leden van het kernteam voor dit traject:

- Christophe Cooreman – CJM – Jeugd
- Els Lowyck – Toerisme Vlaanderen
- Ingrid Vanhoorebeke – Toerisme Vlaanderen
- Jan Van Praet – Toerisme Vlaanderen
- Kristof Gaublonne – CJM – Jeugd
- Luc Gobin – Toerisme Vlaanderen
- Lutgard Hellinckx – Toerisme Vlaanderen
- Michelle Accardo – IDEA Consult

SESSIE 1: MEERWAARDE EN ONDERSTEUNING (16/11/2020)

- Ann Smeets – vakantiehuis Fabiola
- Bert Gilte – CJT
- Francis Fivez – NZ Vakanties
- Hendrik Vandemarliere – the Outsider
- Jochen Raeymakers – J-club
- Kristof Gaublonne – CJM
- Liesbeth Billiet – Westtoer
- Nicolas Vermote – De Barketijn
- Patrick Sterckx – Scouting Linkeroever - De Karakol
- Stijn Delaere – Snuffel
- Tim Buyse – Horizon
- Tine Boij – Bielebale
- Valentino D'Onofrio – kamphuis AKABE

SESSIE 2: EXPERTISECENTRUM (17/11/2020)

- An Van Lancker – De Ambrassade
- Anne-Sofie Verheyen – CJM - FoCi
- Bert Mellebeek – De Hoge Rielen
- Cedric Blanpain – Top Vakanties
- Darline Vandaele – Westtoer
- Francis Fivez – NZ Vakanties
- Frederik Vercammen – CJT
- Guy Uyttebroeck – Destelheide
- Hendrik Vandemarliere – The Outsider
- Jochen Raeymakers – J-club
- Liesbeth Billiet – Westtoer
- Matti Vandemaele – Peacevillage
- Michel Vandendriessche – Pasar

- Nicolas Vermote – De Barkentijn
- Paul Billier – VJH
- Rosita Goossens – Toerisme Vlaanderen
- Tim Buyse – Horizon
- Veerle Van Gulck – Sporta

SESSIE 3: REIZEN NAAR MORGEN – JEUGDEDITIE (17/11/2020)

- Frederik Vercammen – CJT
- Hannelore Akkermans – Via Via academie
- Luc Flipkens – RLKM
- Rik Ouwerkerk – De Bonte Beestenboel
- Rosita Goossens – Toerisme Vlaanderen
- Ward Vervaeke – Hopper

SESSIE 4: CLASSIFICATIE EN KEURMERKEN (18/11/2020)

- An Van Lancker – De Ambrassade
- Bram Canaerts – ANB
- Dieter Lernout – Bizon
- Lander Hoornaert – Snuffel
- Marina Claes – Openluchtklassen
- Mick Greefs – Sportschool Hasselt
- Myriam Vanvinckenroye – ADJ
- Nele De Cnaep - Chiro
- Rosita Goossens – Toerisme Vlaanderen
- Sarah Rongere – NZ vakanties
- Steve Waeyaert – Sport Vlaanderen
- Veerle Vandeputte – De Sam Deerlijk

SESSIE 5: SYNTHESE EN REFLECTIE (24/11/2020)

- Christophe Cooreman – CJM – Jeugd
- Els Lowyck – Toerisme Vlaanderen
- Erik Van Cauter – CJM – Jeugd
- Ingrid Vanhoorebeke – Toerisme Vlaanderen
- Jan Van Praet – Toerisme Vlaanderen
- Kristof Gaublonne – CJM – Jeugd
- Luc Gobin – Toerisme Vlaanderen
- Lutgard Hellinckx – Toerisme Vlaanderen
- Michelle Accardo – IDEA Consult